

**Інформаційна довідка
щодо проекту Закону України
«Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні
правопорушення щодо встановлення відповідальності за самовільне
проникнення на військові об'єкти»
(реєстр. № 14019 від 05.09.2025)***

***Анотація.** В інформаційній довідці розглянуто підстави запровадження адміністративної відповідальності за самовільне проникнення на військові об'єкти в контексті законопроекту (реєстр. № 14019 від 05.09.2025) (далі – законопроект).*

Проаналізовано відповідність законопроекту вимогам Конституції України, основоположним засадам правотворчої діяльності, положенням чинного законодавства про адміністративну, кримінальну відповідальність, законам України, що регулюють суспільні відносини у сфері охорони об'єктів критичної інфраструктури.

***Ключові слова:** адміністративна відповідальність, проникнення, військові об'єкти, особливий період, штраф.*

I. Вступ. В умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні та необхідності забезпечення національної безпеки актуалізуються питання посилення відповідальності за недотримання правил доступу, перебування на військових об'єктах тощо, зокрема за самовільне проникнення особи на такі об'єкти.

Законопроект розроблено з метою «запобігання самовільному проникненню на військові об'єкти».

II. Основна частина. Визнаючи необхідність удосконалення правових підстав відповідальності за правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління, вважаємо за доцільне зазначити таке.

1. Законопроектом пропонується доповнити Кодекс України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) новою статтею 186-9, якою запровадити відповідальність: за самовільне проникнення на військові об'єкти; за вчинення такого правопорушення повторно протягом року та за вчинення таких дій в умовах особливого періоду.

Основним аргументом цієї законодавчої ініціативи є відсутність в українському законодавстві адміністративної відповідальності за самовільне проникнення на військові об'єкти, що може бути передумовою вчинення диверсії (пункт 3 пояснювальної записки до законопроекту).

У зв'язку з цим варто підкреслити, що умисне незаконне проникнення на військовий об'єкт із метою диверсії (вчинення вибухів, підпалів або інших дій, спрямованих на масове знищення людей, заподіяння тілесних ушкоджень чи іншої шкоди їхньому здоров'ю, на зруйнування або пошкодження об'єктів, які мають важливе народногосподарське чи оборонне значення, а також вчинення з тією самою метою дій, спрямованих на радіоактивне забруднення, масове отруєння, поширення епідемій, епізоотій чи епіфітотій) має наслідком

кримінальну відповідальність згідно з частиною першою статті 14 та статтею 113 Кримінального кодексу України (готування до диверсії).

2. Підставами для визнання будь-якої дії чи бездіяльності адміністративним правопорушенням є насамперед їх суспільна шкідливість, реальні, істотні негативні наслідки, які вони завдають певним суспільним відносинам. Виходячи з вимог статті 9 КУпАП, такі діяння посягають на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, встановлений порядок управління.

Задля дотримання вимог правової визначеності потребує уточнення запропонована законопроектом редакція нової статті 186-9 КУпАП у частині конкретизації дії або бездіяльності громадян, що охоплюються поняттям «самовільне проникнення».

Пропоноване у примітці до статті 186-9 КУпАП (у редакції законопроекту) визначення поняття «військовий об'єкт» потребує узгодження із положеннями пункту 11 Інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України, затвердженої Наказом Міністерства оборони України від 23.03.2017 № 164, відповідно до якого військовими об'єктами є: підрозділи збройних сил і організованих збройних формувань (особовий склад, озброєння і військова техніка), за винятком медичних формувань, санітарно-транспортних засобів, духовного персоналу та їхнього майна; об'єкти (споруди, будинки, позиції, казарми, склади тощо), що використовуються або підготовлені до використання у військових цілях; інші об'єкти, які за своїм характером, значенням, розташуванням, призначенням або використанням можуть бути використані у воєнних діях і чиє повне або часткове зруйнування, захоплення чи нейтралізація в конкретних умовах обстановки надає явну військову перевагу.

3. Пропоновані розміри адміністративного стягнення за порушення, передбачені статтею 186-9 КУпАП (у редакції законопроекту), родовим об'єктом якого визначено порядок управління, не відповідають принципу співмірності адміністративного стягнення рівню його суспільної шкідливості. Так, наприклад, за самоуправство передбачено накладення адміністративного стягнення у виді попередження або штрафу на громадян від трьох до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а на посадових осіб – попередження або накладення штрафу від чотирьох до семи неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (стаття 186 КУпАП); за порушення правил адміністративного нагляду – накладення штрафу від трьох до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (частина перша статті 187 КУпАП).

4. Реалізація положень законопроекту буде мати вплив на показники державного бюджету, оскільки виявлення зазначених правопорушень і застосування відповідних санкцій може призвести до збільшення надходжень внаслідок сплати штрафу. Отже, відповідно до вимог частини першої статті 27 Бюджетного кодексу України та частини третьої статті 91 Регламенту Верховної Ради України до законопроекту має бути додано фінансово-економічне обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки).

5. Положення законопроекту щодо набрання чинності законом не враховують приписів Конституційного Суду України, викладених у Рішенні від 15 квітня 2020 року № 2-р(П)/2020, де зазначено, що відповідно до принципу верховенства права важливо передбачити розумний часовий проміжок між офіційним оприлюдненням закону й набранням ним чинності.

III. Висновки.

Підвищення рівня безпеки військових об'єктів, запобігання випадків самовільного проникнення на такі об'єкти зумовлює необхідність визначення критеріїв розмежування підстав відповідальності з урахуванням суб'єктивних ознак пропонованого правопорушення.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

**Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*